

svět katolickýma očima MONITOR

publicistický čtrnáctideník

ročník XXII., číslo 3

16. 2. 2025 / neprodejné

Z OBSAHU	Liturgické vzpomínky stárnoucího faráře	05
	Píseň Neznámého vojína	06
	Diagnóza moderního světa podle Romana Guardiniho	10

Foto: Martina Řehořová / Člověk a Víra

Každý člověk je náš bratr a naše sestra

Den nemocných je určitým mementem a výzvou, abychom si uvědomili, že člověk není jen bytost, která kypí zdravím, silou a je všemi přijímána. Biblické poselství i křesťanská tradice vidí v nemoci určitě znamení, napomenutí a případně i trest. Nauka o dědičném hříchu dává nemoci do souvislosti s tzv. dědičným hříchem, tedy s onou touhou pýchy – „budu jako Bůh“. Pán Ježíš však do jisté míry tuto část tradice zpochybnil. Ukázal, že bolest a nemoc mohou být zkouškou, ale také se mohou stát cestou k vykoupení a vysvobození, k návratu důstojnosti člověka jako bytosti schopné soucitu, spoluúčasti i spoluutření.

Den nemocných je tedy dnem, kdy si uvědomujeme nejen bolest a utrpení našich bližních – to jest blízkých, příbuzných a přátel – ale také máme pochopit, že každý člověk je náš bratr a naše sestra. Trpící, tedy nemocní, mají privilegované postavení. Mohou svým utrpením a bolestí, když je spojí s Kristovou bolestí a utrpením, mít podíl na záchraně druhých.

Tento den ovšem patří těm, kterým vděčíme za jejich službu – lékařům, zdravotnímu personálu i pomocnému personálu, kteří svou nelehkou službou a nasazením jsou jedinečným zjevením pravého lidství, jež nezná sobectví.

Tento den je také výzvou, abychom

si uvědomovali svou zodpovědnost za vlastní zdraví, přemýšleli především nad prevencí, ale rovněž si byli vědomi toho, že nemocenské pojištění a případné další dávky jsou účinným projevem naší spolupatříčnosti a solidarity s trpícími. To je důvod, proč jsme usilovali o obnovení církevních nemocnic a dalších charitních zařízení, neboť i to je posláním sloužící církve.

Požehnání i modlitba patří těm, kteří leží nebo pracují ve zmíněných zdravotnických a sociálních zařízeních.

*kardinál Dominik Duka OP
emeritní arcibiskup pražský*

Trump omilostnil 23 obránců života nenarozených dětí

Dne 23. ledna, v předvečer celonárodního Pochodu pro život ve Washingtonu, oznámil prezident Donald Trump, že udělí milost 23 protestujícím, kteří byli zatčeni za porušení federálního zákona *Freedom of Access to Clinics Act (FACE, Zákon o svobodném přístupu ke klinikám)*.

Trump podepsal milosti v Oválné pracovně. „Neměli být stíháni. Mnozí z nich jsou starší lidé,“ řekl novinářům. „Je mi velkou ctí toto podepsat.“

Advokátní kancelář *Thomas More Society* se sídlem v Chicagu, která se zabývá právní ochranou veřejného zájmu, již začátkem ledna oznámila, že podala formální žádost o milost pro 21 *pro-life* aktivistů odsouzených podle zákona *FACE*. Mezi nimi byli: Joan Bell, Coleman Boyd, Joel Curry, Jonathan Darnel, Eva Edlová, Chester Gallagher, William Goodman, Dennis Green, Lauren Handyová, Paullette Harlowová, John Hinshaw, Heather Idoniová, Jean Marshalllová, otec Fidelis Moscinski, Justin Phillips, Paul Place, Paul Vaughn, Bevelyn Beatty Williamsová, Calvin Zastrow, Eva Zastrowová a James Zastrow.

Dalšími dvěma omilostněnými aktivisty jsou Herb Geraghty z Pensylvánie a Jay Smith z New Yorku. Mnoho z nich je stále ve vězení. Lauren Handyová, katolička odsouzená za účast na blokadě potratové kliniky ve Washingtonu v roce 2020, si odpykává nejdelší trest – 57 měsíců. Podle seznamu, který spravuje organizace *Citizens for a Pro-Life Society*, se Handyová momentálně nachází ve federální věznici na Floridě. Idoniová je také vězněna na Floridě, Marshalllová a Goodman v Co-

P. Fidelis Moscinski CFR zatčen v zařízení provádějící umělé potraty. Foto: American Life League

necticutu, Darnel a Calvin Zastrow v Illinois, Hinshaw v Massachusetts, Geraghty v Pensylvánii a Williamsová, která byla zatčena za protesty před potratovou klinikou v New Yorku, v Alabamě.

„Dnes v naší skvělé zemi zaznívá svoboda,“ řekl Steve Crampton, hlavní právní zástupce *Thomas More Society*. „Stateční a pokojní *pro-life* aktivisté, kteří byli nespravedlivě uvězněni ministerstvem spravedlnosti Bidenovy administrativy, budou nyní osvobozeni a budou se moci vrátit domů ke svým rodinám, povečeřet se svými blízkými a znovu si užívat svobody, která jim nikdy neměla být odeprána.“

Otec Fidelis Moscinski, člen *Franciscan Fathers of the Renewal* (Společenství františkánský bratří obnovy), vydal vlastní prohlášení, v němž vyjádřil vděčnost

prezidentu Trumpovi za udělení milosti: „Tyto milosti napravily nespravedlnost našich procesů a uvěznění, ale každodenní a děsivá nespravedlnost potratů pokračuje,“ uvedl. „A musí být zastavena.“ Současně však katolický kněz kritizoval Trumpův postoj, že o potratové politice by měly rozhodovat jednotlivé státy: „Ačkoli může být politicky výhodné říkat, že každý stát by měl mít právo přijímat vlastní zákony o potratech, tento postoj je morálně nesoudržný,“ uvedl. „Vyzýváme prezidenta Trumpa, aby tuto nedůslednost opustil a ukázal se jako prezident všech Američanů – narozených i nenarozených.“

National Catholic Reporter
překlad redakce

Z nabídky nakladatelství a knihkupectví PAULÍNKY

NAKLADATELSTVÍ PAULÍNKY • Jungmannovo nám. 18, 110 00 Praha 1,
tel.: 224 818 757, on-line knihkupectví: www.paulinky.cz, objednavky@paulinky.cz

Peter Scazzero: 40 dní v Boží přítomnosti

Modlitební příručka pro každodenní setkání s Bohem vede čtenáře k tomu, aby se po dobu 40 dnů aspoň dvakrát denně dokázal na chvíli zastavit a ztišit před Boží tváří. Texty jsou stručné, ale velmi výživné. Cílem není přidat si další pobožnost někam na okraj svého nabitého programu, ale naučit se častěji vracet do životodárného ticha s Bohem, což může radikálně proměnit naše srdce i celý náš život.
Brož., 256 s., cena 299 Kč

SLOVO KNĚZE

„Bůh dokáže psát i na křivých řádcích,“ je jedno z okřídlených úsloví užívaných v církvi, když přijde řeč na lidi, případně situace, které jsou takzvaně kontroverzní. Jako jedna z takových kontroverzních osob se nám může jevit znovu zvolený prezident USA. Asi se shodneme, že tento pán není žádný Mirek Dušín, který by byl vzorem hodným následování. Ale též musíme uznat to, že ne všechny jeho kroky jsou zavrženíhodné. Jeden z jeho kroků, který osobně považuji za chvályhodný, je pozastavení financování USAIDu, které rozpoutalo v určitých kruzích velké zděšení.

Tento spolek nám byl často prezentován jako zdroj humanitární pomoci v místech, kde se dělo bezpráví. Že s touto pomocí to nebylo vždy v pořádku svědčí veřejně dostupné fotografie různých bradatých ozbrojenců v Sýrii, za jejichž zády se objevovaly balíky s emblémem této ne vždy „bohulibé“ organizace. Stejně tak jako financování potratů v zemích třetího světa, případně podpora různých „woke“ a jiných „pro demokratizačních“ a jinak „hodnotových“ spolků.

Dle všeho, co se zatím o USAID vyjevuje, se na tuto organizaci dají použít slova Ávara de Orleans–Borbón: „Existují dva druhy invaze, které mohou mít silný dopad na určitou zemi. Jedním z nich je vojenská invaze, jako když Rusko napadlo Ukrajinu. Ale před tím tu byl jiný druh invaze, kulturní...“

Můžeme tedy doufat, že alespoň část financí těm, kteří propagují kulturu smrti a jiné s ní spřízněné, bude odňata. Ostatně, v Česku na toto téma je mnoho pláče už dnes, slzy roní „neziskové“ organizace prosazující genderovou ideologii nebo pořádající homosexuální chování oslavující průvody. Ale ještě to neznamená, že je vyhráno. Vždy se najde dost těch, kteří půjdou s chutí do boje proti Pravdě. Na nás je, abychom měli v tomto boji jasno a svou naději upírali k Bohu, který je věčný a nepodléhá volebním obdobím a nemusí být nikomu zavázán. Ušetří nám to mnohá zklamání a traumata. A nezapomínejme se modlit za politiky. Jaké si vymodlíme, takové budeme mít.

Ústavní soud zavedl do ekvádorského vzdělávacího systému pravidla pro zacházení s „trans dětmi“

Ekvádorský ústavní soud vydal 8. ledna rozhodnutí, které zavádí nová pravidla pro zacházení s „trans dětmi“ ve vzdělávacím systému, což vzbudilo ostrou kritiku ze strany několik institucí, včetně organizace *Dignidad y Derecho*.

„V rozhodnutí se uvádí, že vzdělávací instituce musí uznat, akceptovat, podporovat případy změny pohlaví u nezletilých a asistovat při nich. To například znamená, že chlapci, kteří se identifikují jako opačné pohlaví, mohou používat dívčí toalety, nosit dívčí uniformy, účastnit se dívčích sportovních aktivit a být oslovovali dívčím jménem, jež si zvolí. Totéž platí pro dívky, které se identifikují jako chlapci,“ vysvětlil právník zmíněné organizace Pablo Proaño v rozhovoru pro *ACI Prensa*.

„Jedná se o záležitost, která se od tohoto rozhodnutí stala ve vzdělávacím systému realitou,“ uvedl s politováním. Podle rozsudku se povinnost akceptovat procesy „změny pohlaví“ nezletilých a asistovat při nich týká všech vzdělávacích institucí, a to jak veřejných, tak soukromých. Kromě toho je ministerstvo školství povinno vypracovat protokol o inkluzi studentů s „genderovou odlišností“ podle pokynů uvedených v rozsudku.

Přelomový případ

Případ, který vedl k vydání tohoto rozhodnutí, začal v roce 2017, kdy zahraniční rodina zapsala svého pětiletého syna do školy na ekvádorském pobřeží. Rodiče požadovali uznání „genderové identity“ nezletilého, který se identifikoval jako dívka, a požadovali, aby s ním bylo takto zacházeno,

P. Mgr. Evermod Jan Sládek, OPraem. farář farností Lomnice nad Popelkou, Libštát a Nová Ves nad Popelkou

aby mohl používat dívčí školní uniformy, toalety a šatny a účastnit se sportovních aktivit určených pro dívky. V reakci na odmítavé stanovisko školských orgánů podali stížnost na diskriminaci a psychické násilí, která dospěla až k ústavnímu soudu. Soud stížnosti vyhověl s odůvodněním, že povinnost nediskriminovat na základě „genderové identity“ zahrnuje i podporu procesu tranzice dětí ve vzdělávacím prostředí. Rozsudek rovněž zavedl výrazy z LGBTI terminologie, jako je „genderový projev“, „transgender osoba“ a „queer“. Rozhodnutí však nebylo jednomyslné. Dva soudci vydali nesouhlasné stanovisko, v němž kritizovali postoj většiny. „Je nepřijatelné, aby nejvyšší orgán ústavního soudnictví přijímal morální postuláty, které jsou základem genderové ideologie, jak to učinil rozsudek většiny,“ uvedli.

Organizace poukazující na scestnost těchto postojů vyjádřily znepokojení nad rozsahem tohoto rozsudku. V prohlášení zaslaném agentuře *ACI Prensa* zmiňují, že ačkoli ekvádorská ústava chrání nediskriminaci a bezpečnost nezletilých, „soud ignoroval nedostatek vědeckých důkazů a mezinárodního konsensu ohledně změny pohlaví u nezletilých“. Rovněž uvedli příklady ze zemí, jako je Nizozemsko, Spojené království a Chile, kde se po povolení takovýchto zákroků u dětí vyskytly fyzické, psychologické a etické komplikace. Rozsudek se také shoduje s dalšími případy, které v Ekvádoru vyvolávají debatu o „trans dětech“. Jedním z nich je případ, jenž v současné době projednává soud a v němž rodiče devítiletého dítěte zažalovali matriku za to, že odmítla zanést změnu pohlaví do průkazu totožnosti dítěte.

Varují, že „tyto případy vytvářejí závažný precedens, který ohrožuje fyzickou a psychickou integritu dětí a dospívajících při vývoji jejich sexuální identity“. Rovněž „svévolně ukládá společnosti povinnost akceptovat a podporovat změnu pohlaví u nezletilých“.

ACI Prensa
přeloženo

BUĎTE MILOSRDNÍ, JAKO JE MILOSRDNÝ VÁŠ OTEC!

23. února 2025 – 7. neděle v mezidobí – Lk 6,27–38

Jan Zlatoústý

Neříká: „neměj v nenávisti,“ ale: „miluj.“ A přikázal nejen milovat, ale i činit dobro; proto následuje: „čiňte dobro těm, kdo vás nenávidí.“

I lékaři mají největší soucit s nemocnými a jsou připraveni je léčit nejvíce tehdy, když ti je kopnou patou. Měj stejný postoj i vůči svým pronásledovatelům. Jsou velmi nemocní a nemáme přestat, dokud nevyvrhnou všechnu svou hořkost. Tehdy ti poděkují a sám Bůh tě korunuje, protože jsi svého bratra osvobodil od nejhorší nemoci.

V tomto však často hřešíme – nejen tím, že nedáváme těm, kdo nás prosí, ale i tím, že jim činíme výčitky. Říkáš: „Proč nepracuje? Proč máme živit lenocha?“ Řekni mi: ty sis vše sám vydobyl? A i kdybys pracoval, pracuješ proto, abys druhého ponižoval? Kvůli kusu chleba a šatu nazýváš člověka chamtivcem? Nechceš dát? Tak alespoň neodsuzuj! Proč nejenže sám nedáš, ale ještě odrazuješ druhé, kteří chtějí dát? Pokud budeme dávat všem bez rozdílu, vždy budeme milosrdní. Abrahám přijímal všechny – a přijal i anděly. A kdyby to byl třeba vrah či lupič – nezdá se ti hoden alespoň kousku chleba? Nebudme tvrdými soudci druhých, abychom sami nebyli přísně souzeni.

Basil Veliký

Člověk se skládá z těla a duše. K duši se chováme dobře tehdy, když ji káráme, napomínáme a všemožně vedeme k obrácení; k tělu pak tehdy, když mu poskytujeme to, co je nezbytné pro život. Následuje: „žehnejte těm, kdo vás proklínají.“ Neboť ti, kdo si sami probodávají duši, si zaslouží slzy a pláč, ne proklínání. Vždyť není nic odpornějšího než duše, která zlořečí, a nic nečistšího než jazyk, který vyslovuje kletby. Jsi člověk: nevy pouštěj jed jako zmije a neměň

Duccio di Buoninsegna: Kristus se loučí s apoštoly (1308–1311)

se v šelmu. Nedostal jsi ústa k tomu, abys kousal, ale abys hojil rány druhých. A nepřátele nám Pán přikázal počítat mezi přátele – nejen ledajaké, ale ty nejlepší, za které se máme modlit. Proto následuje: „modlete se za ty, kdo vás pronásledují!“ Mnozí se však místo toho vrhají na zem, bijí hlavou o podlahu, vztahují ruce k nebi a neprosí Boha za odpuštění svých hříchů, ale za zkázu svých nepřátel – a tím vlastně jen sami sebe probodávají. Když prosíš Toho, kdo zakázal modlitby proti nepřítelům, aby vyslyšel tvé kletby, jak můžeš doufat, že tě vyslyší? Je to jako bys před očima krále udeřil svého nepřítele – třeba ne rukama, ale slovy. Co to děláš, člověče? Stojíš, abys prosil o milost za své hříchy, a plníš si ústa hořkostí? Je čas na smíření, modlitbu a pláč, ne na hněv!

Augustin

Neříká: „dej prosebníkovi všechno“, ale že máme dávat to, co můžeme dát čestně a spravedlivě – tedy to, co neškodí nám ani druhým, jak jen člověk dokáže posoudit. A pokud jeho prosbu odmítneš, musíš ukázat, že je to spravedlivé. Někdy

je nejlepší dát tak, že usměrníš člověka, který žádá nespravedlivé věci.

Ambrož

Filozofie rozdělila spravedlnost do tří částí: jednu vůči Bohu, kterou nazvala zbožností, druhou vůči rodičům a lidskému rodu, a třetí vůči mrtvým – totiž že se jim mají vystrojiti pohřební obřady. Pán však překročil i výrok Zákona, i vrchol prorocství – a rozšířil povinnost lásky i vůči těm, kdo nám ublížili, když dodává: „ale milujte své nepřátele.“

Řehoř z Nyssy

Člověk se má vyvarovat škodlivé touhy zvětšovat své bohatství na úkor chudých a požadovat plody z neplodných kovů – bronzu a zlata. Proto dodává: „půjčujte a nic za to nečekejte!“ Kdo nazve nečestné úroky krádeží nebo vraždou, nemýlí se. Vždyť jaký je rozdíl mezi tím, kdo se podkope pod cizí dům, a tím, kdo na základě zakázaného úroku druhého ožebračí?

přeloženo, zpracováno a redakčně upraveno podle www.catena aurea.sk

LITURGICKÉ VZPOMÍNKY STÁRNOUCÍHO FARÁŘE III.

Mívám problém, mám-li „být zařazen“, neboť tu plně chápu „staromilce“, tu zase ony „obnovitele“... Snad je to tím, že svá pro vývoj nejdůležitější léta jsem prožil uprostřed těch nejrůznějších liturgických změn a začínám být částí menšiny, která zažila „to staré“ v reálu. Proto se chci sdělit o osobní zážitky, které mohou ukázat víc než teoretická zdůvodňování a idealistická očekávání.

Po prvních setkáváních s liturgismem u P. Reinsberga jsem měl možnost být vtažen do liturgie v kostele sv. Gotharda v Bubenči. Působil tam tehdy (1966) ThDr. Miroslav Rajmon, který neměl nejlepší pověst (Mírové hnutí katolických duchovních, velmi ostrá hospodyně...), nicméně já ho vnímal především jako člověka a jako kněze, byť navenek ne až tak moc zbožného. Ten mě průběžně učil určitým zásadám – kupř. jak se rozsvěcí svíce na oltáři (začít od svatostánku na evangelní straně a skončit na kraji strany epištolní a zhasínání zas opačně, aby to co nejdéle svítilo u svatostánku na důležitější straně) nebo že se nikdy nemají spojovat dva úkony (kupř. pokleknutí a zároveň děláni kříže) nebo ukazoval, jak nacpat do konvičky s vínem ručnícěk, aby tam nevletěla moucha... Učil jsem se ministranci (tj. latinské odpovědi, natištěné foneticky na tuhém listě), nejtěžší bylo *Suscipiat*. Nebo tomu, že když se přenáší misál, má míjený druhý ministrant odstoupit, aby nestál zády k posvátné knize. Vzpomínám na trénink, jak jsem se učil přenášet misál tak, abych se v žádné chvíli neobrátil ke svatostánku zády! (Při prvním přenášení – byl těžký – jsem myslel, že ten misál nedonesu...) Musel jsem pochopit, že *Adumini* znamená *Adiutorium nostrum in nomine Domini*, a že *Esikábis nós* je zkrácené *Deus, tu conversus vivicabis nos*. Ano, tak se mlelo, a kdo to uměl rychleji, platil za lepšího.

Dovolíte-li malou odbočku do dálnější minulosti, zprostředkovanou mi P. Miloslavem Mášou, vzácným člověkem – knězem († 1985), na někdejší dávné poměry ve smíchovském kostele: „*Když si Kuhn (varhaník) při úvodu mše doslova*

lehl na ty varhany, tak jsme my ministranti koukali jeden po druhém, jestli mu ještě jede pusa, aby ty stupňové modlitby za něco stály, protože jsme se neslyšeli!“ Nebo pan prelát Stehlík u sv. Antonína říkal při podávání „*Corpus Domini er-nam amen.*“ (*Corpus Domini nostri Jesu Christi custodiat animam tuam in vitam aeternam. Amen.*) Pozdější zkrácené *Corpus Christi* zas P. Rajmon zkracoval na jakési *Korpdisk*. Jo, tak to bývalo a asi nejen tam. A přece se pro mě oltář se svatostánkem staly magnetem, který mě zajímal a přitahoval stále víc: dobrý Pán Bůh má svoje cesty, a nepotřebuje k nim jen lidi dokonalé.

Mezi lety 1965 a 1969 byly dost běžné dvě formy: jedna všední, která až na nutné úpravy zůstávala jako dříve, a nedělní, kdy dost částí bylo už český a s „činnou“ účastí Božího lidu. „Dneska to bude jako v neděli!“ řeklo se třeba o svátku Nanebevstoupení Páně, který byl zasvěcený. Jindy pan farář udělal překvápko, když kostelník nenachystal o svátku sv. Jana Křtitele misál na epištolní straně v domnění, že bude „nedělní“, a zatím se pan farář po políbení oltáře křikem „misál!“ domáhal donesení posvátné knihy. „Já bych byl nedával tenhle ornát!“, postěžoval si pak pan Malý. Ornáty se přísně dělily na všední a nedělní, těmi „nedělními“ většinou byly novější, tzv. gotické, ale ne ještě takové „plandy“, jak říkáme těm současným.

To byla doba neustálých změn, které nejvíce postihovaly Velikonoce. Každý rok něco jiného, to už se nedělá, to se naopak ještě nemusí... A tak to byl nervák od začátku do konce, farář nevěděl sám, jak to bude, ministranti teprve ne.

Jednou chudák křičel „tu čerrvenou knihu!“ (ráčkoval), já ji sháněl, nikde žádná nebyla, pak se ukázalo, že se přeřekl a chtěl černou. Prý jsem se při tom běhání i chytal za hlavu, na což mě pak maminka musela upozornit, abych to nedělal...

Nikdo zřejmě tehdy ještě nevysvětlil celkové pojetí „obnovené liturgie“, přežíval rubricismus, kdy hlavním bylo splnit do puntíku i tu nejmenší nepodstatnou drobnost. Z toho ty nervy! Nebo když přijel pan biskup Tomášek. Propánakrále, jak se ta pontifikálka vlastně dělá? Pan biskup objížděl farnosti i filiálky, aby sloužil „vzorovou liturgii“, jak právě Mons. Annibale Bugnini určil. (Jeden rok byla vzorová tak, další rok onak.) Nebylo to ještě tak dávno (11 let) od vydání tzv. *Nových obřadů Svatého týdne*, takže galimatyáš dokonalý! A aby toho nebylo dost, jeden rok – myslím 1968? – se zrovna hrál na Bílou sobotu hokejový zápas, a „pan doktor“ spěchal, aby stihl přenos.

Přesto byla Bílá sobota s *Gloria* nádherná a od té doby se na to těším každý rok.

P. Jan Gerndt

P. Mgr. Jan Gerndt
emeritní farář ŘKF Praha-Zbraslav

PÍSEŇ NEZNÁMÉHO VOJÁKA

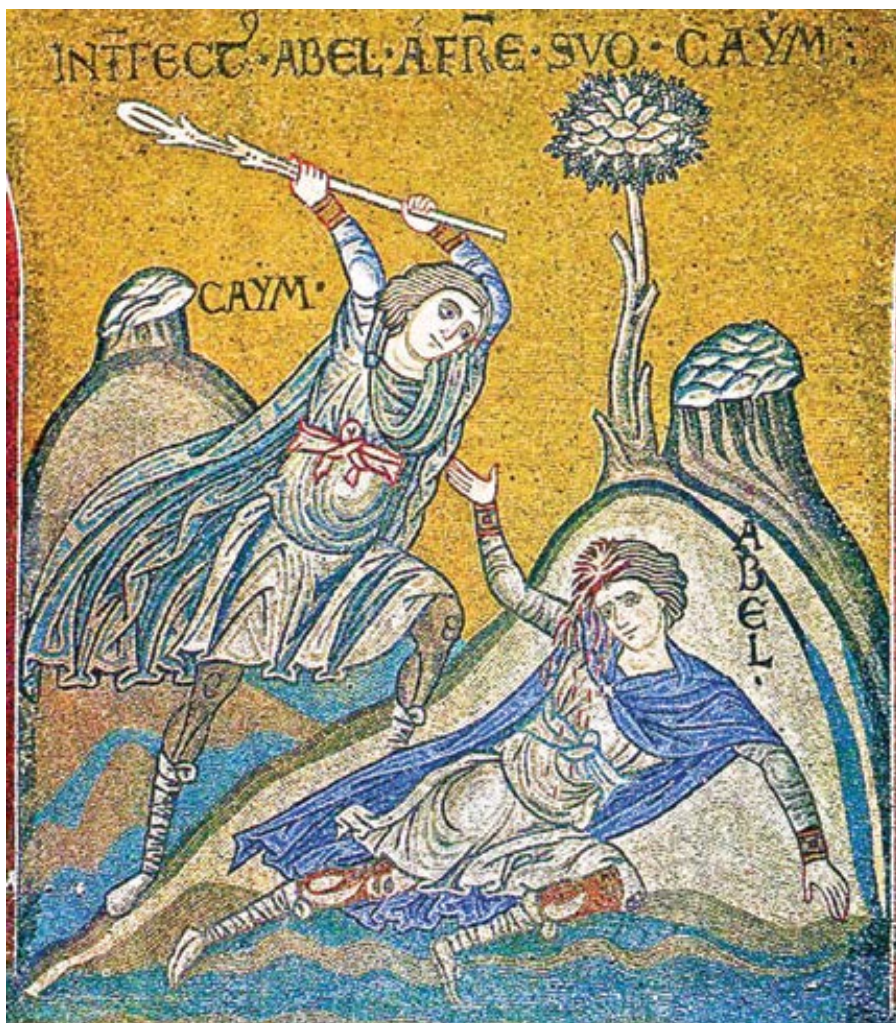
Pár dnů před vánočními svátky přišla ke mně do ordinace mladá žena s dítětem, matka z Ukrajiny si přišla vyzvednout dokumentaci svého dítěte.

Vrací se domů, do Charkova, její muž „dobojoval“. Za tu dobu, co žila v Čechách, se naučila docela dobře česky, tak jsme si trochu povídali. Vrací se do Charkova, budou sice na ně padat bomby, ale snad přežijí, říkala.

V dalším rozhovoru jsem se dozvěděl, že její muž byl odveden do války a celkem třikrát raněn. Nejprve ho zasáhly střepiny z granátu do ramene, takže byl ošetřen, část střepin odstraněna, část zůstala a vrátil se na frontu. Další zranění byl průstřel v boku, který jen těsně minul břišní orgány, proletěl jen stěnou břišní. Takže opět ošetřen a vrácen na frontu. Třetí zranění už bylo horší, utrpěl devastující poranění nohy, podrobil se třem operacím – a naštěstí mu noha nakonec nemusela být amputována. Bude sice po zbytek života kulhat, s manželkou si už nezatančí, ale bude živ a budou spolu.

Vyvolalo to ve mně pár vzpomínek. Vzpomínka první: Na zdi našeho domu na Vinohradech je ve zdi pamětní deska připomínající smrt jednadvacetiletého mladého hrdiny. V památných květnových dnech u této desky stávaly kdysi dvojice pionýrů a když šel někdo okolo, tak salutovaly. Věc byla prozaičtější. Když zazněla 5. května 1945 výzva k obraně budovy rozhlasu, vyběhli z několika domů v naší ulici mladíci, kteří se rozhodli holýma rukama zneškodnit německou posádku v Sokolovně v Riegrových sadech. Německá posádka ovšem nelenila a skupinku mladých kluků dávkou ze samopalu postřílela. Náš hrdina byl jediný syn starších manželů. Otec tu tragédii nepřežil a skolila ho mrtvice. Opuštěnou matku si mlhavě pamatuji z útlého dětství jako shrbenou osůbku se zarudlýma očima od pláče.

Druhá vzpomínka se týká dvou invalidů z války, kteří se pohybovali v již zmíněných Riegerových sadech na invalidních tříkolkách. Jedna tříkolka se pohybovala pomocí jakéhosi volantu, jehož

Kain a Ábel. Byzantská mozaika v bazilice v Monreale na Sicílii (12. st.)

kýváním se vozík dal do pohybu. Druhý invalida měl pohon na jakousi dvojitou kliku, jejímž otáčením se přes složitý převod dalo popojíždět. Oba sedávali na vyhlídce pod starým platanem a dívali se na siluetu sv. Víta, protože věděli, že se tam již nikdy nepodívají. Musím se přiznat, že jsem jim ve své dětské naivtě záviděl a litoval, že takovou tříkolku nemám také.

Třetí vzpomínka se týká jistého Pavla L., který bydlel v našem domě. Byla to smíšená rodina, jeho otec byl pravověrný

žid, který jakýmsi zázrakem přežil koncentrák a zemřel někdy ve druhé půlce padesátých let. Prý měl slavný pohřeb. Kde byl jeho syn schován, netuším. Odskákal to však jakýmsi stihomamem, takže v létě i v zimě nosil na sobě dlouhý světlý balonák, čímž trochu připomínal karikaturu exhibicionisty. Potuloval se po ulici a pak vždy nenápadně skočil do domovních dveří a úprkem se hnul do 3. patra, kde s matkou bydlel. Podobně zdrhal z bytu, když chtěl jít ven. A běda, když se někdo náhodou objevil na scho-

dech. Pak se schovával ve sklepech a čekal, až bude na chodbě klid. Prý skončil v Bohnicích, bližší už nevím.

Těch vzpomínek by bylo daleko víc, ale dobře ilustrují to, co přináší každá válka – epidemii smrtelných zranění, epidemii invalidů a epidemii duševních poruch.

Až tato válka skončí (jakkoliv), nastane ticho, nastane procitnutí a nastane kocovina. A aby se to vše zamaskovalo, budou vyhlášováni vítězové a poražení, budou se otvírat hromadné hroby, budou se stavět čestná pohřebiště, budou se pořizovat pamětní desky za padlé hrdiny, postaví se mnoho pomníků, možná se natočí i pár historických filmů, i muzikál by se hodil, budou se rozdávat pamětní medaile, řády a diplomy a bude spousta řečí o hrdinech na té naší straně a o padouších na straně druhé.

Jestli ovšem máte někde starou gramofonovou desku s písněmi Karla Kryla *Bratříčku, zavírej vrátka*, tak si najdete píseň *Píseň Neznámého vojína* a pusťte

si ji, hlavně tu pasáž: „*co mi tu říkáte, že bych šel zas? Rád? Odpověď čekáte?*“ (Ráději už dál nebudu citovat.) Abyste zůstali nohama na zemi.

To, co se děje na východ od našich hranic, je zlé, nevýslovné, bez konce a míry. A všichni právě v těchto dnech čekáme na jakéhosi Godota. Kdo si ještě pamatuje onu fantastickou inscenaci Otomara Krejčí v Divadle za branou z konce šedesátých let minulého století, ať si osvěží paměť. Čekáme na Godota, podobní hrdinům ze starořeckých drammat, vedeme plané řeči a necháme se fascinovat přízraky, ať už práskající bičem a smýkající za sebou otroky nebo slepce otrokem vedené. Absurdní, ale skutečné drama dnešních dnů. A přitom dobře víme, že jako v té hře žádný Godot ani tentokrát nepříjde. Setrváváme v iluzi, protože na KRISTA jsme zapomněli!

Až všechno utichne, vyvstane ovšem otázka, kdo za tu veškerou sumu zkázy, hrůzy a nezměrného lidského utrpení může. Samozřejmě je to Ten, Jehož Jmé-

no Se Nemá Vyslovovat. Ale ani ostatní nejsou a nejsme bez viny. Bez viny není jen Rusko, ale i Čína, Amerika a samozřejmě Evropa. Je to naše společná vina, protože jsme neslyšeli a neslyšíme ten drtivý hlas Hospodinův: Kaine, kde je tvůj bratr?!

V ničem jsme se nepoučili, nic jsme nepochopili, nijak jsme nezmoudřeli. Je to naše vina, vina nás všech, vina, která padá a bude padat na nás i na naše děti.

Nostra aeterna culpa, nostra tarda culpa, nostra maxima culpa. Ideo precor...

Dr. Jan Toman

MUDr. Jan Toman
pediatr

FOTKA MĚSÍCE

Foto: ©Zdeněk Poruba / Člověk a Víra

Světový den nemocných, který připadá na svátek Panny Marie Lurdské, je připomínkou toho, že nikdo není ve svém utrpení sám. Kde je bolest, tam je Kristus. A kde je Kristus, tam je naděje. Povzbudujme se navzájem, podejme pomocnou ruku a nesme světlo Kristovy lásky tam, kde ho nejvíce potřebují.

Publikujeme se souhlasem spolku Člověk a Víra a rádi vám jejich fotografie budeme přinášet, protože to nejsou jen obrazy, je to i výpověď života z víry. Fotografický spolek Člověk a Víra vzniknul v roce 2011. Jeho prvním cílem bylo rozvíjet křesťanskou fotografii jako do té doby opomíjený žánr a přispívat ke kultivaci chování fotografů během církevních obřadů. V současné době působí už více než 200 členů nynějšího spolku a v databance má na 25 000 fotografií z nejrůznějších duchovních a náboženských akcí v desítkách zemí světa.

CO NÁM RUSKÁ LITERATURA ŘÍKÁ O MUSLIMSKÝCH ZNÁSILŇUJÍCÍCH GANZÍCH

Skandál se znásilňujícími gangy jasně ukazuje, že liberalismus, tak, jak je na Západě praktikován již desítky let, znamená civilizační sebevraždu.

Právě jsem se vrátil z třídenního pobytu na hoře Athos, pravoslavné křesťanské mnišské enklávy na izolovaném poloostrově v severovýchodním Řecku. Vstoupit na Athos a do jeho archaické mnišské kultury znamená opustit čas, alespoň na několik dní. Sestoupit z hory a vrátit se zpět do světa znamená vrátit se do historie. Dějiny v těchto dnech běží rychle – a pokud jde o Evropu, směřují k jakémusi kataklyzmatickému zúčtování.

Krise napříč celým establishmentem

Co více řící o skandálu s muslimskými znásilňujícími gangy ve Velké Británii? Stále nebylo řečeno dost. A nebude to dost, dokud se nestane něco velkého a zásadního, co napraví to, co se v této zemi velmi pokazilo – v zemi, kterou zradila její vládnoucí elita v politice, akademické sféře, médiích a dalších institucích.

V parlamentu v době vyhrazené pro dotazování premiéra udělala vůdkyně toryů Kemi Badenochová (vůdkyně opozice a šéfka Konzervativní strany, je známá svými silně konzervativními postoji a kritikou tzv. „woke“ kultury – pozn. red.) z Keira Starmera (premiér Spojeného království a předseda labouristické strany – pozn. red.) naprostého hlupáka, který se zmožil jen na kličkování, když se snažil vyhnout odpovědnosti za tato zvěrstva. Pravdou však také je, že strana Badenochové, která byla u moci od roku 2011, kdy reportáže londýnských Timesů tento jev poprvé odhalily – a mnohá další odhalení budou ještě přibývat –, až do loňského podzimního vítězství labouristů neudělala pro řešení tohoto problému nic zásadního. Jde o krizi, která strahuje celý britský establishment, dokonce i krále Karla, který se znemožnil vánočním projevem, v němž chrlil obvyklé

Britská konzervativní poslankyně Kemi Badenochová. Foto: kemibadenoch.org.uk

fráze o tom, že rozmanitost je naší silnou stránkou.

Na vině je i církev

Současný skandál v Británii je symbolem krize celé západní liberální demokracie, v níž vedoucí představitelé a instituce v zajetí ideologie selhali jak při své aktivní činnosti, tak i svou pasivitou, místo aby se jasně vypořádali s problémy, před nimiž se ocitli. A navíc celou situaci ještě zhoršili.

Katolická církev k tomu dospěla jako první. Od chvíle, kdy se v roce 2002 začal odhalovat rozsah jejího krytí sexuálního zneužívání dětí kněžími, počínaje situací v Bostonu, bylo chování katolické hierarchie celkově politováníhodné. Ano, došlo k některým potřebným reformám a omluv bylo tolik, že by zaplnily celý regál ve vatikánské knihovně. A přesto papež František minulý týden jmenoval problematického kardinála Roberta McElroye ze San Diega washingtonským

arcibiskupem, přestože McElroy velmi pravděpodobně přivíral oči nad sexuálními delikty svého mentora, bývalého kardinála Theodora McCarricka, který upadl v nemilost. V době, kdy Evropu ohrožuje islámské násilí – jak teroristické, tak takové, které páchají muslimské znásilňovací gangy – papež František vytrvale nabádá Evropany, aby nechali otevřené dveře masové migraci.

Není sám. Skandál se znásilňovacími gangy v Británii ukazuje, že britští představitelé – od premiéra až po místní úředníky a policisty – opakovaně odmítali přijít na pomoc bílým britským dívkám z dělnické třídy, které Pákistánci zdrogovali a hromadně znásilňovali. Činili tak ze strachu, že by byli rasisty a že budou za rasisty považováni. Dělalí to z oddanosti liberální ideologii, k níž patří i přesvědčení, že každá jiná kultura než ta vlastní je správná a dobrá a je třeba se jí podřizovat. Dělat cokoli jiného je bigotnost.

Dnes musí i ti, kterým se pokrokové myšlenky nelíbí, předstírat, že se jim líbí, aby byli přijati do slušné společnosti.

Realita vs. ideologie

Něco podobného už tu bylo. Gary Saul Morson, přední odborník na ruskou literaturu, ve své mimořádné knize *Wonder Confronts Certainty* (2023) píše o tom, jak se ruští romanopisci a spisovatelé 19. a počátku 20. století vypořádávali s velkými otázkami, které měly pronásledovat 20. století – a i to naše.

Podle Morsonova líčení se konflikt mezi spisovatelem tohoto období týkal především sváru mezi realitou a ideologií. To znamená: Měli bychom se snažit pochopit život takový, jaký je, nebo takový, jaký by měl být?

Ti, které Morson nazývá „velkými realisty“ – Tolstoj, Dostojevskij, Čechov a další –, trvali na tom, že budou říkat pravdu bez ohledu na to, či ideologické přesvědčení to uráží. Jejich odpůrci – spisovatelé, jejichž jména jsou dnes na Západě téměř zapomenuta – věřili, že umění a literatura by měly být posuzovány podle ideologických kritérií.

V polovině 19. století vznikla v Rusku třída zvaná „inteligence“ – obdoba našich woke akademiků, novinářů a jejich sympatizantů napříč institucemi. „Inteligenta“ z člověka nedělá vzdělání, ale sdílená oddanost pokrokové ideologii. I když člověk s inteligenty nesouhlasí, drží jazyk za zuby, aby ochránil vlastní kariéru a pověst. Jak říká jedna Turgeněvova postava, „dnes musí i ti, kterým se pokrokové myšlenky nelíbí, předstírat, že se jim líbí, aby byli přijati do slušné společnosti“.

Jak se „inteligenti“ zbavují viny

Zní to povědomě, že? Tato věta vysvětluje, proč tolik jinak rozumných lidí – dokonce i konzervativců – mlčelo o znásilňovacích gancích, masové migraci a mnoha dalších problémech, které většinou postihovaly ty, kdo se nacházeli mimo „slušnou společnost“ – jako byly například anglické dívky z dělnické třídy.

Postupem času si inteligenti začali

idealizovat „lid“, nikoli na základě toho, jací Rusové skutečně byli, ale spíše jako symbol, který jim měl pomoci vyrovnat se s vlastními psychologickými pocity viny za své vlastní privilegované postavení. Morson s odkazem na dílo dvou méně známých ruských spisovatelů tvrdí, že „ukazují znepokojivé důsledky toho, když se politika zakládá na pocitu viny, jenž může vést lidi k přijetí jakéhokoli řešení, které slibuje psychickou úlevu, i když nepomáhá – nebo dokonce vyloženě škodí – obětem, kvůli nimž je vina počítována“.

Aby se příslušníci britské vládnoucí třídy cítili lépe, musela být celá Británie rozvrácena masovou migrací a záměrným zavíráním očí před zlem páchaným nebělošskými Brity. (Stejná logika vysvětluje i řádění genderové ideologie, které vyústilo v celoživotní sexuální mrzačení britských dětí s genderovou dysforií). Jak Morson vysvětluje v mrazivých detailech, utopisté ruské levice, jakmile se během revoluce v roce 1917 dostali k moci, obětovali životy desítek milionů nevinných lidí, aby vzdali hold ideologickému principu. Přesto, jak si uvědomoval Dostojevskij – a podle Morsonova úsudku pouze Dostojevskij – zárodky masových vražd 20. století byly jasně viditelné již v textech progresivistů 19. století.

Liberalismus jako civilizační sebevražda

To, čím prošla Británie – a čím prochází i mnoho dalších evropských zemí –, je daň za utopické ideály jejich liberálních elit, a to jak levicových, tak pravicových. Koneckonců, čím jiným bylo nechvalně proslulé prohlášení konzervativní německé kancléřky Angely Merkelové z roku 2015 otevírající evropské brány migrantům: „*Wir schaffen das!*“ („*Zvládneme to!*“), když ne projevem liberálního utopismu? Británie má dnes nezodpovědnou labouristickou vládu zčásti proto, že vládnoucí konzervativ-

ci navzdory všem svým deklarovaným přesvědčením žili také podle těchto prázdných představ.

Znásilněné britské dívky z dělnické třídy jsou cenou, kterou lidé platí za liberální ideologii. Morson píše, že velcí ruští realisté nevyvraceli progresivistické teorie ve svých románech přímou konfrontací, ale tím, že ukazovali, co to znamená podle nich žít. Nuže, Británie teď má svou odpověď – stejně jako každá evropská země prokletá znásilňováním migranty a dalšími zločiny.

Skandál se znásilňujícími gangy jasně ukazuje, že liberalismus, jak je po desetiletí praktikován na Západě (na rozdíl například od jeho maďarské verze), je civilizační sebevraždou. Jak Spojené království, tak Evropská unie rychle spějí k rozhodujícímu okamžiku.

Kataklyzmatické zúčtování bude strašlivé. Ale ještě horší by bylo, kdyby žádné kataklyzmatické zúčtování vůbec nenastalo, kdybychom jen rezignovaně vstoupili do dlouhé a barbarské noci dějin.

Viděli jsme, co se stalo s Ruskem, když lidé na vedoucích pozicích odmítli brát vážně varování svých Dostojevských. Totéž platí i o nás v naší době. Ostatně děje se to právě teď. Západ hoří, zatímco Starmerové, Scholzové, Macronové, von der Leyenové a další – ti všichni jen přihlížejí.

Rod Dreher

The European Conservative

Přeložil Pavel Štíčka

Rod Dreher
spisovatel, novinář, blogger

DIAGNÓZA MODERNÍHO SVĚTA PODLE ROMANA GUARDINIHO

„Stejná otázka se však klade i člověku samému – kde je jeho místo? Nejen jeho místo v přírodě, jaké má každá hmotná věc, nýbrž místo existence?“

Zatímco jsem stál v malé hale a čekal na výtah, čímž končil můj pracovní týden, přistoupila ke mně jedna kolegyně. Držel jsem v ruce výtisk knížky Romana Guardiniho *Konec civilizace*¹, který jsem nedávno získal. Než přišla, právě jsem si ho otvíral. Zdvouřile se zeptala: „Co čtete?“ Ukázal jsem jí obálku a přečetl název. Poněkud znepokojeně se pousmála a zeptala se: „Takže to je o dnešku?“ „Ano,“ odpověděl jsem, „a bylo to napsané před jednášedesáti lety, takže v podstatě včera.“ Poté mi položila otázku, která byla zajímavější, než si možná uvědomovala: „Proč tolik lidí psalo o tom, jak byl tehdy svět špatný?“ Pomyslel jsem si, že to je dobrá otázka. Když pročítám stránky Guardiniho mistrovského díla, zjišťuji, jak je její otázka pozoruhodně relevantní. První třetina knihy je věnována důkladnému vysvětlení mimo jiné různých stadií člověka, v minulosti, přítomnosti a budoucnosti. Autor by sice rád u každého setrval déle, ale omezuje se na popis stadií – člověka bez domova, člověka pod vlivem techniky a člověka masy – a poté formuluje závěrečné souvislosti a myšlenky.²

Člověk bez domova

Guardini na poměrně malé ploše nastiňuje vývoj samotné lidské povahy od zaměření na Boha a jeho řád k tomu, že se začal soustředit na člověka a jeho *ne-řád*. V zuřivé snaze překonat své vlastní přirozené meze se člověk uvrhl do metafyzického vyhnání. Je unášený ve vesmíru, protože zavrhl svůj přirozený domov, samotnou svoji přirozenost. Žije v neshodách a nesouladu, považuje se za pána

Foto: Iva Horalkova / Člověk a Víra

nad přírodou a vykračuje si s klamným pocitem svobody a osvobození. Guardini o tom píše: *Avšak právě tím člověk ztrácí objektivní místo, které zaujímal ve staré představě světa, a dostává se pocit vystavenosti, či dokonce ohrožení. Probouzí se strach člověka novověkého, který je jiný než strach člověka středověkého.*

Zatímco vlnu strachu středověkého člověka bylo snadné odvrátit díky jeho vědomí vlastního místa v ohraničeném světě, víře v transcendentno a v ještě vyšší řád, než byl jeho vlastní, moderní člověk se již od každé takové víry oprostil. Guardini pokračuje: *Novověký strach... pramení jistě nemalou měrou z vědomí, že člověk již nemá ani symbolické pevné místo, ani přesvědčivé útočiště; z neustále se potvrzující zkušenosti, že svět nezajišťuje člověku takové postavení, které by jednoznačně odpovídalo jeho potřebě nalézt smysl života.*

Jinými slovy, člověk ze svého vlastního rozhodnutí vstoupil do existenciálního vyhnání, které na sebe sám uvalil. S tím, jak se posunul jeho pohled na sebe samého, se změnilo i jeho vnímání přírody. Příroda už pro něho nebyla něčím,

v čem žil a čím byl určován; byla spíš něčím, co vytvářel, řídil a co sám definoval. Tím, co dříve bylo jeho nejvyšší svěřenou pravomocí, nyní pohrdal. „Přirozené“ bylo „vše, co je přímo dáno; všechny věci, než na nich člověk začne něco dělat.“ Základnější pudy člověka tak byly chápány jako přirozené, a tudíž jako dobré jen proto, že byly přirozené.

Guardini píše: *Svou na první pohled patrnou tělesně-duševní přirozeností člověk sám k přírodě patří; tím, že svou přirozenost poznává a ovládá, odpoutává se od přírody a stává se jejím protějškem. Tato zkušenost ustavuje druhou základní složku novověkého chápání života: subjektivitu.*

Tím, že se člověk postavil do protikladu vůči přírodě, teď stojí sám proti sobě, a výsledkem je nevyléčitelný strach, který nelze vyřešit jinak než návratem k starému řádu, od něhož tak zoufale chce být svobodný. Člověk se teď nachází ve vesmíru bez domova.

Guardiniho diagnóza

Někdy během středověku si člověk začal

1 Všechny citované úryvky jsou převzaty z překladu Otakara Veselého, vydaného r. 1992 v nakladatelství Vyšehrad – pozn. překl.

2 Bylo by až příliš snadné nechat se unášet úvahami o Guardiniho diagnóze moderního člověka, ale takto by vznikl nesmírně dlouhý text, který by určitě přesáhl rozsah této eseje.

uvědomovat sám sebe a z tohoto sebeuvědomění vzešel přehnaný pocit vlastní důležitosti. Všimněte si, jak se Guardiiniho diagnóza podobá biblické zprávě o Pádu. I tam se člověk, přivedený k sebeuvědomění, kdy jako Narcis hledí na svůj odraz, zamiloval do popisu, který o sobě dostal. Také Guardiini tedy vidí, jak se pozdně středověký, protomoderní člověk zamiloval sám do sebe, a sice v tom smyslu, že uvěřil představě, že je neprávem či nespravedlivě ztotočen tím, co učení nazývají přírodou. Moderní člověk se podíval do jezírka a neviděl svůj vlastní odraz, nýbrž lež: sebe samotného, zbaveného řetězů, o kterých si myslel, že ho pevně drží.

Nezávislá cesta člověka ze své podstaty postrádá řád, neboť není ničím jiným než pokusem oddělit se od Boha, jehož řeč tvoří základ řádu a krásy. „Příroda je [pro středověk] ... dílo svrchovaného Boha,“ píše Guardiini. V člověku středověk vidí „jednotu individuální lidské bytosti a nositele jejího duchovního života, avšak jako tvora Božího a vykonavatele Boží vůle“.

Tam, kde člověk sám sebe chápal objektivně, tedy jako bytost obdařenou určitým účelem, se teď na sebe začal soustředit subjektivně, tj. každý si volí svůj vlastní význam, účel a pravdu. Podle tohoto nového pohledu na svět není nic vyššího než jednotlivec; každý jedinec tak podle svých vlastních preferencí rozhoduje o významu a pravdě. Guardiiniho slovy: *Na sklonku středověku, především za renesance, se probouzí nový způsob prožitku vlastního já. Člověk se stává sám sobě důležitým; lidské já, především pak neobyčejné, geniální já, se stává měřítkem hodnoty života. Subjektivita se projevuje především jako „osobnost“, jako lidská bytost, která se vyvíjí na základě vlastních vloh a iniciativ.*

Člověk se snaží vymanit z přirozeného řádu, jehož je nesmazatelně součástí. Jako přírodní bytost se člověk v přírodě cítí a vždycky cítil do značné míry jako doma. Není jí podřízený a stejně tak ani není jejím pánem. Místo toho když žije v souladu s přirozeným řádem, s pravidly přirozeného světa, do něhož patří, je smířený sám se sebou a se svým bližním. Postupně se však člověku zalíbila před-

„Bůh ztrácí své místo a s ním je ztrácí i člověk.“ Člověk věřil ve svou nadvládu nad přírodou, a tak dál jednal jako její vládce, ale ve skutečnosti je špatným panovníkem, který ničí to, nad čím má vládnout.

stava, že je přirozenému řádu nějakým způsobem nadřazený.

Nyní člověk utekl ze svého přirozeného domova u Božích nohou, takže ve světě postrádá domov a trpí nevyhnutelnou existenciální úzkostí, pramenící z toho, že obývá svět, ve kterém nemá místo. Co má člověk dělat? Musí hledat svá vlastní řešení, zrozená z jeho vlastní tvořivosti, která je nyní úplně jiná než ta, kterou poskytuje příroda.

Člověk pod vlivem techniky

Do 20. století byl technický pokrok pomalý, postupný a řízený. To, co člověk tvořil, bylo vytvářeno čistě k naplňování určitých potřeb. Žádného farmáře nikdy neovládal jeho pluh, žádného tesaře jeho sada upínáků. Moderní člověk však na rozdíl od svých předků není spojený se svou prací. Svou práci neprožívá, protože jeho práce je většinou nepřirozená. Nepřirozená práce vyžaduje nepřirozené náčiní. S dvacátým stoletím bohužel přicházely válka za válkou a s nimi se dostavila nutnost technologického pokroku tak rychlého, jak to před pouhými desítkami let bylo nepředstavitelné. Kitty Hawk³ oddělovalo od Hirošimy jenom čtyřicet dva let. Člověka začala motivovat technika, a tak do dějin vtrhl „technologický člověk“ a převzal vlastnictví.

Technologický člověk „nevidí v přírodě ani závaznou normu svého života, ani své útočiště“. Jak tedy vnímá přírodu? Nebo spíše: za jakým účelem usiluje o interakci se světem přírody? Podle Guardiiniho: *Přistupuje k ní nepředpojatě, věcně; je prostorem a látkou pro jeho dílo, do něhož dává vše, bez ohledu na následky. Pro dílo prométheovské, v němž jde o bytí a nebytí.*

S touto novou vidinou, že přetvoří svět, která se otevřela před jeho zraky, se člověk znovu posadil vedle Narcisova je-

zířka a pohltilo ho to, co spatřil: moc. Nic menšího než moc nad samotnou přírodou, proti níž tak dlouho bojoval – moc nad přirozeným světem a nad jeho vlastními přirozenými „omezeními“. Guardiini píše: *Člověk budoucnosti bude vědět, že v technice nejde koneckonců ani o užitek, ani o blahobyť, nýbrž o moc; o vládnutí v nejvlastnějším smyslu slova, jak se projevuje v nové podobě světa. Člověk zasahuje do přírodních sil stejně jako do lidského života.*

Člověk masy

Technologický pokrok se neomezoval pouze na to, co bylo zřetelně destruktivní – ničil také tím, že vytvořil nový typ člověka. Guardiini ho označuje pojmem „člověk masy“ a definuje ho jako pohlčeného technikou a racionální abstrakcí. Člověk masy je logickým vyústěním nadvlády techniky. Je také, jak už to bývá, člověkem své vlastní doby. Guardiini ho bez obalu popisuje takto:

- „nemá tradici, a dokonce se proti dosud platným tradicím musí prosazovat“;
- „už netouží být zcela svůj a originální svým životním stylem, ani nechce vytvářet prostředí, jež by mu zcela, a pokud možno jen jemu samému vyhovovalo“;
- technologická rozptýlení a abstrakce, jež mu vnucuje „strojová výroba... [přijímá] s pocitem, že je to tak celkem rozumné a správné“;
- začlení se „do [jakékoli] organizace (dnes hnutí či boje za určitou věc), která je vlastní formou masy, a je poslušný [jakémukoli] programu“, který mu je předložen.

Moderní člověk by nám měl být povědomý; je to člověk dnešní doby. Poté, co zbavil svou duši její přirozené touhy po přirozeném světě a po Bohu přírody, zbývá mu jen on sám bez jakékoli oživující kvality. Moderní člověk je tedy prázdná schránka bez duše, pouhý stín lidství. Vypadá jako člověk a dělá všech-

3 první motorové letadlo bratří Wrightů, které se poprvé vzneslo v roce 1903 v Kitty Hawk, pozn. red.

Foto: P&M Červení / Člověk a Víra

ny správné pohyby, ale nic nedělá ze své vlastní vůle.

Poznámky na závěr

Jak na to poukázala moje kolegyně, existuje nemálo knih, beletristických i z literatury faktu, které získaly určitou proslulost v souvislosti se světem moderní doby. Slušelo by se tedy, aby se autor i čtenář krátce zamysleli nad několika vybranými.

Když jsme psali o „technologickém“ člověku, poukázali jsme na to, že veškeré jeho machinace jsou deklarované v zájmu zdokonalení lidstva, ale ve skutečnosti je jeho hlavním motivem moc, jak by tomu mělo být u každého pořádného padoucha. Tuto myšlenkovou linii již budou znát čtenáři C. S. Lewise, neboť je velmi blízká nejvýznamnějšímu z Lewisových děl, *Zničení člověka*. Lewis tam, byť o třináct let dříve, vyjadřuje velice podobnou myšlenku jako Guardini – že ovládnutí techniky člověkem dosáhlo nebezpečné a dříve nepředstavitelné míry, zatímco lidská přirozenost, která v sobě nosí *libido dominandi*, touhu po moci, zůstává zcela beze změny. Jak by řekl Churchill, člověk je teď víc než kdy dřív schopen rozsévat semena své vlastní zkázy. Lewis dospěl k stejnému závěru jako Guardini: úsilí člověka získat moc skrze technický pokrok a ovládnutí techniky nakonec povede ke konci lidské přirozenosti, a tudíž k zničení člověka.

Výše jsem poukázal na to, že masový člověk se začlení „do [jakékoli] organi-

zace, která je vlastní formou masy, a je poslušný [jakémukoli] programu“, který mu je předložen. Uvozovky u slova „organizace“ naznačují volnější definici tohoto výrazu, tedy to, co by modernější člověk mohl nazvat „hnutím“ či „bojem za určitou věc“ (tato slova byla do značné míry zbavena významu, ale taková už je doba); tam pak bude jednat tak, jak to diktuje daný program. Připomíná to esej, kterou roku 1978 napsal český disident a pozdější státník Václav Havel. Jmenuje se *Moc bezmocných*.

Ve zkratce zde Havel rozebírá, jak totalitní režimy dostávají možnost zakořenit a jak mohou být svrženy a překonány. V obou případech hrají naprosto klíčovou roli lidé – bezmocní. Popisuje příslovecného zelináře, který se rozhodne vystavit ve své výkladní skříni ceduli s heslem určité strany. Nedělá to proto, že s tou stranou souhlasí nebo že ji podporuje, ale proto, že ví, že kdyby to neudělal, vyvolal by tím hněv státu nebo společnosti, ne-li obou. Jde tedy s proudem, aby nenarazil, čímž umožňuje existenci systému, který třeba i nenávidí. Tento zelinář žije podle lži.

Naproti tomu se týž zelinář může rozhodnout držet se svých přesvědčení proti státu, a tu ceduli tedy nevystavit. Rozhodne se tak žít v pravdě a jeho život v pravdě vysílá poselství širší společnosti – sděluje pravdu, s níž se teď musí vypořádat každý člověk v dané společnosti. Jak to formuluje Havel, zelinář poukáže na to, že císař je nahý, a všichni se teď

musí rozhodnout, zda chtějí žít ve lži, nebo v pravdě. Budou krmit šelmu, nebo ji nechají hladovět?

Vyjádríme-li to velice jednoduše, budoucnost, o které psal Lewis, kde se člověk snaží radikálně změnit svou přirozenost, čímž se vymaňuje z přirozeného světa, aby jeden druh nečlověka mohl mít moc a vládu nad ostatními, není nic jiného než Guardiniho „technologický“ člověk. Také zelinář z Havlových představ, který se v první verzi rozhodne podřídit se straně, jíž pohrdá, je Guardiniho člověk masy. Postrádá povědomí o tom, kým je kromě bezejmenného člena bezduché masy. Dělá, co se mu řekne, konzumuje, co se mu předloží, a mylně, téměř cynicky, nazývá toto umělé žití „životem“.

Když se podíváme na moderní svět, vidíme, že každý z těchto lidí je stále s námi. Člověk není o nic méně osamělý, o nic méně ovlivňovaný technikou a o nic méně masově orientovaný než v Guardiniho době. Dovolím si citovat slova již zesnulého Ivana Solženicyna z jeho vynikajícího projevu při převzetí ceny Templetonovy nadace: „To všechno se stalo proto, že lidé zapomněli na Boha.“ Lidé uvěřili lži, které propadali vždy, a sice že mohou jednat lépe než Bůh, tvořit lépe než Bůh a že si zaslouží něco lepšího, než co jim poskytuje Bůh. Když významní muži a významné ženy ještě mluvili o ctnosti a neřesti, takový postoj označovali slovem pýcha. Guardini to vyjadřuje následovně: „Bůh ztrácí své místo a s ním je ztrácí i člověk.“ Člověk věřil ve svou nadvládu nad přírodou, a tak dál jednal jako její vládce, ale ve skutečnosti je špatným panovníkem, který ničí to, nad čím má vládnout.

Jeremy A. Kee

The Imaginative Conservative
Přeložila Alena Švecová

Jeremy A. Kee
publicista a editor rukopisů

NĚKOLIK LEKCÍ OD VÝZNAMNÝCH POHANŮ

V poslední době trávím celkem dost času s pohany. Ne s moderními požitkářskými, falešně idealistickými, nezajímavými pohany všude kolem nás, zvláště na našich univerzitách, nýbrž s dávnými – skoro až příliš zajímavými – houževnatými hledači pravdy a dobra.

Zejména stoici, kteří ovlivnili sv. Pavla i další prvotní křesťany a – nikoli náhodou – pomohli připravit půdu pro šíření křesťanství mezi národy, které žily ve veliké tmě a pod vládou špatných panovníků. Podobně jako my.

Platón a Aristoteles jsou veliká světla – když je šance, že světské záležitosti bude řídit alespoň určitá míra rozumu. Avšak v dobách, jako je ta naše, jsou stoici obzvláště užiteční, neboť vědí, že vážné zlo existuje, a neočekávají, určitě ne z krátkodobého hlediska, že s ním budou schopni mnoho udělat, skrze politiku už vůbec ne. Podobně jako křesťané, kteří přišli po nich, ze všeho nejvíc usilovali o formování své vlastní duše: k vděčnosti za to, co nám bylo dáno v samotné naší existenci, a tudíž k zbožnému úsilí žít v souladu s božským řádem světa, který nás utvořil. Naše úspěchy či nezdary v dosahování tohoto cíle jsou skutečným měřítkem dobra – a zla. Práce na vlastní duši byla pro Epiktéta (bývalého otroka) stejně ústřední jako pro Marca Aurelia (římského císaře). Všechno to samozřejmě úzce souvisí s vírou a otevírá to nový pohled na duchovní a morální disciplíny, které dnes lidé často zavrhnou jako pouhá stará zbožná křesťanská klišé. Ale i Rozum, správný rozum ve správných rukou, se k nim může přiblížit.

Marcus Aurelius si ve svých *Hovorách k sobě* nejednou připomíná: *Hned ráno k sobě promlouvej takto: Setkám se s člověkem všetečným, nevďečným, domýšlivým, potutelným, závistivým a sobeckým. Všechny tyto vady vyplývají z jejich neznalosti dobra a zla. Já však jsem dospěl k poznání, že dobro svou přirozeností je krásné a zlo je ošklivé a že také přirozenost právě toho, kdo chybuje, je příbuzná s mou, nikoli snad účastí na těže krve nebo rodu, nýbrž na téměř rozumu a jeho božském podílu: nemohu tedy od nikoho z nich utrpět škodu, neboť nikým*

Edouard Bernard Debat-Ponsan: Sv. Pavel před Areopagem (1875)

se nedám [proti své vůli] zlákat k ničemu ošklivému.

Avšak ani pro stoiky není snadné důsledně takto žít. Stoici také, podobně jako křesťané, chápali, že toto základní duchovní zaměření znamená pravou svobodu a že tím jediným, co nás skutečně zotročuje, je oddávání se touhám, které odporují božskému řádu. Sv. Thomas More jako „člověk pro každé počasí“ říká: „Časy nikdy nejsou tak špatné, aby v nich dobrý člověk nemohl žít.“

Nedávno došlo k oživení zájmu o starověký stoicismus, podle mě proto, že poskytuje určité křesťanské benefity bez – jak si lidé myslí – křesťanských dogmat. Stoici měli ve skutečnosti svoje vlastní fundamentální dogmata, počínaje dobrotivostí božské přirozenosti. Věřící v to mnozí moderní stoikové? Co je však důležitější, úsilí o čistou sebekázeň, ve skutečnosti určitý druh pelagianismu, selhává, stejně jako tomu bylo ve staro-

věkém světě, protože bez milosti nemůže stoický ideál nikdo naplnit. Jak to vyjadřují slavná slova sv. Pavla: „Nepoznávám se ve svých skutcích; vždyť nedělám to, co chci, nýbrž to, co nenávídím“ (Římanům 7,15).

Kdo takové pravdy ještě učí? Církev ano, chabě. Jde však na půl cesty a v poslední době ještě dál směrem k hýčkání lidí, jako jsou naši radikálové na vysokých školách, v nesplnitelných snech o mezinárodním míru a spravedlnosti a v hnutích „pýchy“, což je největší mentální a duchovní otroctví dnešní doby.

Víra samozřejmě nejsou jen ideje. Křesťanství v dějinách výrazně oslovovalo – a oslovuje – obyčejné lidi i některé z velkých myslitelů a mužů činu. To by vzhledem k duchovní poušti dnešní doby mělo vzbudit náš zájem o to, co pohany všeho druhu a všech vrstev přitahovalo/přitahuje k víře. Badatelé spekulují, že na starověké národy silně působily dva vý-

znamné křesťanské rysy.

Tím prvním bylo, že křesťané při pronásledování státem dokázali pro víru umírat nejen ochotně, ale dokonce s určitým klidem. Pro starověké civilizace byla smrt velkým nepřítelem. A většina toho, co označujeme jako filozofii – Aristoteles je jedinou výjimkou, navíc jen částečně – představovala svého druhu duchovní cvičení v tom, jak žít i jak zemřít. Běžně se předpokládalo, že poklidně žít a beze strachu hledět smrti do očí dokážou jenom nejpokročilejší filozofové. A pak přišli křesťané, úplně obyčejní lidé bez (tak říkajíc) nóbl akademických hodností – byť někteří také měli značné vzdělání – a zdálo se, jako by právě toho byli schopni.

Ještě nápadnější byla křesťanská lás-

ka. Ta měla několik podob: jako každodenní úsilí ulevovat chudým, ale také jako hrdinská služba nemocným a umírajícím. Většina pohanů nehledě na to, co říkali o bratrství a laskavosti – a stoici toho říkali hodně –, mířila během periodických vln epidemií, které postihují všechny lidské komunity, do hor. Křesťané nikoli. Máme tu hodně o čem přemýšlet: o naší vlastní potřebě laskavého křesťanského stoicismu – odvahy a klidu – i v nepřátelských režimech pod vládou nominálně křesťanských politiků – a především o růstu v křesťanské lásce. „Dělat svět lepším místem“ je hodnotný, byť omezený cíl, jenž bychom v mnoha ohledech měli ponechat pokrokářům, kteří téměř všechno, nač sáhli, učinili jasně horším. Mezitím ovšem „trvá víra,

naděje a láska, tato trojice“ (1. Korintským 13, ČLP).

Robert Royal
The Catholic Thing
Přeložila Alena Švecová

Robert Royal
spisovatel

Znovu zakusit DESATERO (4. přikázání)

7. – 9. 3. 2025

V katolické Církvi probíhá Jubilejní rok 2025, ve kterém budeme moci významně přispět k obnovení atmosféry naděje a důvěry jako znamení obnoveného a naléhavého znovuzrození. Bůh nám dal Desatero přikázání, abychom v tomto světě měli řád a mír. Kromě promluv na 4. přikázání desatera zažijeme společné bohoslužby, ponoříme se do adorace NSO, růžence a Písma, účastníme se modlitby breviáře a korunky, ale také strávíme příjemné chvíle při přípravě pokrmů, samotném stolování a večerním posezení. Je možné přespat nebo dojíždět.

boziden.cz/events/znovu-zakusit-desatero-4

mh MOUNT HOSÍN

HOSÍNSKÁ ŠKOLA MODLITBY

ZNOVU ZAKUSIT MODLITBU
KAŽDÝ MĚSÍC JINAK

Informace a přihlášky na www.mounthosin.cz/akce

DUCHOVNÍ OBNOVY VEDE
P. Tomas van Zavrel

PROČ JSEM SE STAL KATOLÍKEM? ODPOVĚĎ JE EUCHARISTIE

Téměř všichni protestantští konvertité v příběhu o svém obrácení dosvědčují moc Eucharistie.

Při svém pokusu prokázat nesprávnost katolicismu jsem si jen ověřil jeho správnost. S manželkou jsme byli členy jedné evangelikální „nedenominační“ církve a pracoval jsem na protestantské střední škole. Věděl jsem, že kdybych se připojil ke katolické církvi, nemohl bych na té škole dál působit. Vzpomínám si, jak jsem jeden týden seděl na bohoslužbě a říkal si: „Ve své teologii můžu být katolíkem a přitom dál chodit sem do protestantského sboru.“

Naštěstí jsem uviděl, jak je tato, ve skutečnosti hloupá, myšlenka nesmyslná. Uvědomil jsem si, že je nelogické věřit učení katolické církve, a přitom neuctívat Boha na mši svaté. Pokud věřím, že učení Církve je pravdivé, pak věřím, že Eucharistie je opravdu tělo a krev Ježíše Krista. A jestliže tomu věřím, proč bych se měl něčím, ať je to cokoli, nechat o Eucharistii připravit?

Ted' jsem katolík

Do katolické církve mě vtáhla právě Eucharistie, což by se nemohlo podařit ani sebevětší dávce apologetiky, dějepisu, důkazů, biblistiky ani čehokoli jiného, protože Eucharistie je něco hmatatelného – Kristus na kříži a vzkříšený z mrtvých, přitahující všechny lidi k sobě. Věda může přesvědčit intelekt, ale k posunutí fyzického těla je třeba fyzická síla. Eucharistie je hmatatelný předmět, který stále víc působí na všechny, kdo chápou, čím – nebo ve skutečnosti kým – hostie doopravdy je.

Vím, že můj příběh není ojedinělý. Téměř všichni protestantští konvertité v příběhu o svém obrácení dosvědčují moc Eucharistie. Nejprve si uvědomíme, že jsme některé texty Písma četli určitým prizmatem nebo jsme je prostě ignorovali. Zejména Kristova slova při poslední večeři v 6. kapitole Janova evangelia a několik textů od sv. Pavla. Potom se dozvíme o pravém významu těch slov. Obvykle díky četbě církevních otců zjistíme, že křesťané vždycky věřili ve skutečnou

Foto: Polansky / Člověk a Víra

přítomnost Krista v Eucharistii a pak vroucně zatoužíme přijímat ho.

Obnova srdce

Jinými slovy, prožíváme u sebe eucharistickou obnovu. Příliv konvertitů ke katolictví je obrodou sám o sobě a zdá se, že probíhá už desítky let.

Katolická církev se nyní nachází v roce eucharistické obnovy a troufl bych si říct, že bývalí protestanti mají určitou zkušenost s tím, jak taková obnova vypadá, přinejmenším na úrovni srdce člověka. Netvrdím, že všichni nutně známe plnou hloubku významu, krásy, dobrot, procítění a lásky Eucharistie. Myslím, že mohu bezpečně říct, že část naší obnovy spočívá v poznání, že tajemství Eucharistie nikdy nemůžeme plně poznat, protože by to znamenalo plně poznat Ježíšovo srdce.

Obnova nespočívá především v poznání, avšak poznání je místem, kde může osobní obnova začít. Nás bývalé protestanty Eucharistie magneticky přitahovala, protože jsme uvěřili, že Ježíš je opravdu přítomný, ale nejen proto, že jsme tomu uvěřili. Například jsem mohl být ve své teologii katolíkem a zůstat mimo Církev, ale to poznání spolu s upřímnou touhou setkat se s Kristem mě vtáhlo dovnitř.

Chceme být blízko Ježíši; chceme být v jeho přítomnosti; chceme, aby se nám ukázal; chceme, aby nás viděl; chceme

hmatatelně prožívat pohled na něho; chceme se podílet na jeho božském životě; chceme ho správně uctívat; chceme vidět jeho lásku. To všechno by bylo víc než dost, mnohem víc, než oč by se příslušníci hříšné rasy vůbec odvážili prosit. Avšak Ježíš, nad a mimo naše nejmělejší naděje, chce, abychom to všechno měli, a chce, abychom ho konzumovali – abychom jedli jeho Tělo a pili jeho Krev.

Ne každý z nás bývalých protestantů prožil tuto eucharistickou obnovu stejně, ale nějakým způsobem jsme ji prožili všichni. Poznali jsme, že to, co je příliš dobré, než aby to mohla být pravda, ve skutečnosti pravda je, a když jsme tu drahocennou perlu našli, jsme ochotni všechno, u některých z nás včetně naší práce, vyměnit za to jediné – za Ježíše.

Matt D'Antuono
National Catholic Register
Přeložila Alena Švecová

Matt D'Antuono
učitel fyziky, laický člen komunity
františkánů obnovy, doktorand filosofie

TICHO!

„Úkolem naší vlády je usnadnit mladým maminkám a tatínkům mít děti, přivést je na svět a přivítat je jako požehnání, kterým jsou – jak víme – všichni tady na Pochodu pro život. Mělo by to být jednodušší: jednodušší vychovávat rodinu, jednodušší najít dobrou práci, jednodušší postavit domov, kde by rodina mohla růst, jednodušší našetřit na kvalitní kočárky nebo postýlku do dětského pokoje. Potřebujeme kulturu, která oslavuje život ve všech jeho fázích, kulturu, která uznává a skutečně věří, že měřítkem národního úspěchu není náš HDP nebo burzovní index, ale to, zda se lidé v naší zemi cítí schopni vychovávat zdravé a kvetoucí rodiny. (...) A náš stát v této klíčové věci zcela selhal. Selhali jsme vůči celé generaci, a to nejen tím, že jsme tolerovali kulturu „potratu na vyžádání, ale také tím, že jsme zanedbali pomoc mladým rodičům, aby dosáhli všeho, co potřebují pro šťastný a smysluplný život. Kultura radikálního individualismu zakořenila v naší společnosti, kultura, v níž jsou odpovědnosti a radosti rodinného života vnímány jako překážky, které je třeba překonat, nikoli jako osobní naplnění nebo požehnání. Naše společnost neuznala, že závazek jedné generace vůči druhé je základní součástí života ve společnosti.“ Tohle bohužel nejsou předvolební teze některého z českých kandidátů nebo politických stran do podzimních voleb, ale téměř by se to dalo označit za návrat zdravého politického rozumu na poslední chvíli, vidíte? Příspěvek však zazněl za oceánem, a to u příležitosti Pochodu pro život v americkém Washingtonu, konkrétně z úst viceprezidenta J. D. Vance. (Mimochodem, dejte si do kalendářů – dne 26. dubna 2025 se bude konat Pochod pro život v Praze!)

Hlas právničky, která se mj. věnuje rodinným sporům a rozvodům: „Hlav-

Svatoblažské požehnání. Foto: ©Zdeněk Poruba / Člověk a Víra

ně konzistentně! Na duchovní podstatu sexuálního aktu zajisté existují různé názory. Od toho, že jde pouze o tělocvik, až po představu o vzájemné komunikaci či odevzdání duší. Ponechme každému jeho náhled. Ale prosím, pokud jste toho názoru, že je to jen tělocvik, asi je vhodné zvážit vstup do manželství. A pokud si myslíte, že je to výměna duší, je dobré zamyslet se, jestli nespíte s duševním mrzákem. To jen pro případ, že mne s tím bude zase někdo otravovat!“ (Zdroj: Facebook, právnička Monika Čírtková)

V roce 2008 byla ve Velké Británii zahájena kampaň s názvem *The Atheist Bus Campaign*, která nesla slogan: „*The-re's probably no God. Now stop worrying and enjoy your life.*“ (česky: „*Bůh pravděpodobně neexistuje. Přestaňte se tedy bát a užijte života.*“). Tato kampaň byla financována prostřednictvím veřejných darů a objevila se na autobusech v Londýně a dalších britských městech. Kampaň vyvolala značnou kontroverzi. Někteří křesťanští představitelé ji kritizovali jako provokativní a urážlivou, zatímco jiní obhajovali právo na svobodu projevu. Naopak, když se křesťanské organizace pokusily o podobné reklamní kampaně

s náboženskými sděleními, narážely na zákazy ze strany dopravních společností nebo agentur, které se odvolávaly na pravidla zakazující náboženskou reklamu v dopravě. Tato situace vedla k debatám o dvojím metru a otázkám, zda je vhodné povolovat ateistické reklamy, zatímco náboženské jsou omezovány. Diskuse se týkala také širších témat, jako je svoboda projevu, sekularismus a role náboženství ve veřejném prostoru.

A je to asi dva týdny, co „nově nebude možné polepit tramvaj nebo autobus reklamou na alkoholické nápoje či jakékoliv erotické služby, které se nyní vydávají třeba za kabaret. Také nebude možné propagovat náboženskou tematiku. Na vozidla MHD taková reklama prostě nepatří,“ řekl primátorův náměstek Zdeněk Hřib (piráti). Takže asi zapomeňme na turisty vyhledávanou „vánoční tramvaj“, poněvadž Vánoce jsou svátky ryze náboženské povahy.

Pikantní glosa na závěr (zazněla v jednom vysoce sledovaném YouTube kanálu polského dominikánského kněze): „Nejsilnější naměřený lidský výkřik v historii zněl: ‚Ticho!‘“ Krásné.

–zd–